

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput XIV. Visio Eusebio archiepiscopo Thessalonicensi oblata,
argumentaque, quibus, memoratam cap. præced. Thessalonicæ
obsidionem, prodigiose patrocinate S. Demetrio, solutam fuisse, Joannes

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A. JOANNE
THESSAL. AR-
CHIEP.

CAPUT XIV.

Visio Eusebio archiepiscopo Thessalonicensi oblata, argumentaque, quibus, memoratam cap. præced. Thessalonicae obsidionem, prodigiose patrocinate S. Demetrio, solutam fuisse, Joannes contendit a.

Eusebio
Thessaloni-
censi archie-
piscopo, quo
Deum offen-
sum placet,

Quam fuerit enimvero, quod civitatem tunc circumdedit, et magna et intolerabilis calamitas malorumque tragedia, audite, qualem in somnis visionem Eusebius, tunc archiepiscopus, viderit, audite, admonet, atque in pietatem moveamini, Deumque, omnium regem, ob providentiam diversam admiramini. Neque enim alia de causa visionem illas archiepiscopo tunc apparuisse reor, quam ut futurorum malorum magnitudinem prænoscent per certaminum Victorem precibus continuis Deum placaret; quod et fecit, ab eo tempore, quo visionem viderat, usque ad illud, quo nostri miseratus est Deus, nec in inimicorum manus tradidit, ejulans atque lamentans.

visionem ex-
lestem.

120 Octo enim aut decem diebus, antequam adversus nos barbarici nimbi streperent, archiepiscopus in somno seipsam, in civitatis theatro, magna hujus multitudinis presente, sedentem vidit, ac, cum ejus rei gratia in loco, dignitati suæ adeo inconvenienti, sederet, dubius esset, surgensque abiret meditaretur, vidit tragedum in theatri, ut vocatur, logion ingredientem, sibi dicentem: Exspecta, quia te et filiam tuam lamentari debeo. Huic autem dixit ille: Ne labores; ego enim nec filiam habeo, nec in me quidquam, quod lamentaris, habes. Ille autem respondit: Vere filiam habes, eamque multorum filiorum matrem, ac te etiam propter illam lamentari oportet. Tunc archiepiscopus, civitatem ab eo filiam suam dici, intellexit. Cum autem ille lamentari incepturus, esset, surgens e throno suo archiepiscopus voce elata ad eum clamavit: Per rerum sublimium Deum neque me lamentaris, neque, quam vocas, filiam meam. Cum autem ille, quod nimirum, ne inciperet, impediretur, esset turbatus, dixit ipsi.

qua obsidio-
nem Thessa-
lonicensem
præsignavit,
fuisse oblatam, auctor
præmittit;

121 Nonne, ut et te et filiam tuam lamentari, convenit? Cumque iterum, sese incipere, simularet, archiepiscopus elatiori voce exclamavit dicens ipsi: Per Deum, qui ex intemerata Deipara propter nostram salutem secundum carnem natus est, neque me, neque filiam meam lamentaris, itaque multis horis reponit, illo instante, seque lamentari habere, asserente: cumque eum archiepiscopus, ne id faceret, adjuraret, subito e logio avulsus est, disparuitque tragedus, propter juramenta lamentari non valens civitatem archiepiscopumque, qui, cum expurgatus esset, magnarumque calamitatum presagia fuisse lamenta, dijudicaret, nocte et die Deo, ut caelestem, quæ civitati impendebat, pœnam misericorditer averteret, cum lacrymis supplicabat, ac post paucos, ut dixi, dies immanis illa numerumque excedens natio custoditam a Deo Thessalonicam circumdedit, statimque luctum hunc presagisse tragedum, cognovit b.

Ὅτι γὰρ μεγάλη ἡ συμφορὰ, καὶ ἀνύπιστος, καὶ τραγωδία κακῶν τὸ τηρικαῦτα τὴν πόλιν περιεστοίχισεν, ἀκούσατε ὡς ὅσα ἴσταν καθ' ἕνα ὅς τότε ἀρχιερεὺς Ἐυσεβίος ἐθεόσατο, ἀκούσατε, παρακαλῶ, καὶ κατανύχθητε πρὸς εὐλάβειαν, καὶ τὸν παμβασιλεῖα Θεοῦ τῆς παυκίλης προνοίας ὑπερβαυμάσατε· οὐδὲ γὰρ ἄλλου τοῦ χάριος τὰς ὕψεις ἐκείνας οἶμαι τῆ ἀρχιεπισκόπου τότε καταφανῆναι, ἢ τοῦ προγινώτα τὸ μέγεθος τῶν ἐσομένων δεινῶν ἀδιαλείπτως προσευχῆς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ ἀβλοφῶρου ἐξιλεώσασθαι, ὑπερ καὶ πεποιθὲν, κλαίων καὶ θυρόμενος ἀπ' οὐ τὸν θυερον ἐωράκει, ἕως οὗ οἰκτιρήσεν ἡμᾶς ὁ Θεός, καὶ οὐ παρέδωκεν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν.

120 Πρὸ γὰρ ὀκτὴ ἢ δέκα ἡμερῶν τοῦ βραχύναι ἡμῖν τὰς βαρβαρικὰς ὑφάδας, ὅρα ἑαυτὸν καθ' ἕνα ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐν τῇ θεάτρῳ τῆς πόλεως καθέζομενον, ἐχθρῶν συνόντος αὐτοῦ πολλοῦ, καὶ δὴ ὡς διηπόρει τίνος χάριος ἐν οὐτῷ ἀναρμόδιῳ τόπῳ τῆς ἀξίας αὐτοῦ καθέζεσθαι, καὶ βουλεύεται ἀναστῆναι ὑποχωρεῖν, ὅρα τραγῶδον εἰσερχόμενον ἐπὶ τὸ καλούμενον τοῦ θεάτρου λόγιον καὶ λέγοντα αὐτῷ, μείνον ὅτι σὲ καὶ τὴν θυγατέρα σου ἔχω τραγωδήσαι· ὁ δὲ λέγει αὐτῷ, μὴ κωπαδῆς, ἐγὼ γὰρ οὔτε θυγατέρα ἔχω, οὔτε δὲ εἰς ἐμὲ ἔχεις τί τραγωδήσαι· ἀποκρίνεται δὲ ἐκεῖνος, ἀληθῶς θυγατέρα ἔχεις, καὶ πολὺτενον, καὶ δεῖ μετ' αὐτὴν καὶ σὲ τραγωδήσαι. Τότε συνῆκεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὅτι τὴν πόλιν λέγει αὐτοῦ θυγατέρα· ὡς δὲ ἤμελλον ἐκεῖνος ἀρχεσθαι τοῦ τραγωδεῖν, ἀναστῆς ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ὁ ἀρχιεπίσκοπος κράζει αὐτῷ φωνῇ, τὸν Θεὸν τῶν ὑψιστάτων μῆτε ἐμὲ τραγωδήσης, μῆτε τὴν λέγεις θυγατέρα μου· ὁ δὲ διαπονηθεὶς ὡς ἐμποδισθεὶς δῆδεν τοῦ ἀρχεσθαι, λέγει αὐτῷ.

121 Οὐκ ἐνδέχεται μὴ τραγωδήσαι με καὶ σε, καὶ τὴν θυγατέρα σου; Καὶ ὡς πάλιν ἀποκρίνεται ἀρχεσθαι, ὁ ἀρχιεπίσκοπος γενοστέρα τῇ φωνῇ προέκραξεν λέγοντα αὐτῷ· τὸν Θεὸν τὸν τεχνίτην ἐκ τῆς ἀρχάντου Θεοτόκου σαρκὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν μῆτε ἐμὲ τραγωδήσης, μῆτε τὴν θυγατέρα μου. Καὶ οὕτως ἐπὶ πολλὰς ψαῖς τὰς ὥρας, ἐκεῖνος ἐνσταμένους καὶ λέγοντος ὅτι τραγωδήσαι ἔχω, καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καταρμίζοντος αὐτὸν μὴ τοῦτο ποιῆσαι, ἄφρα ἀνάσπαστος ἐκ τοῦ λόγιου γίνεται ὁ τραγωδὸς καὶ ἀφανὴς, μὴ ἰσχύσας διὰ τὰς ὄρους τραγωδήσαι τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ὅς ἐξηπνισθεὶς καὶ διακρίνας ὡς συμφορῶν μεγάλων μνημόματα οἱ τραγωδοὶ καθέστηκασιν, ἡμέρας καὶ νυκτὸς τὸν Θεὸν σὺν δάκρυσιν ἐλιτάνευεν, παρακαλεῖν φιλαυθρόπως τὴν ἐπερχομένην τῇ πόλει θεήλατον μάστιγα, καὶ δὴ μετ' ὀλίγου, ὡς ἔφη, ἡμέρας τὸ θηριώδες ἐκεῖνο φύλλον καὶ ἀριδμόν ὑπερβαίνον τὴν Σεφοφούρητον Θεσσαλονικίην περιεκίχλωσαν, καὶ εὐθὺς ἐγὼ τοῦτον τὸν θρήνον μνημόσαι τὸν τραγῶδον.

A 122 Πώς οὐχ ὑπέμετρον κἀντεῦθεν εἶποιμι τὴν συμφορὰν, πῶς δὲ οὐκ ἀπειροπλάσιον τὸ παντοδύναμον τοῦ Θεοῦ; Ἡ γὰρ δύναμίς μου, φησὶν, ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται· ὡς περ γὰρ ἐπὶ τοῦ Γεδεὼν μόνους τριακοσίους ἐνεκλεύσατο ὁ Θεὸς εἰς τὴν παράταξιν ἐμβαλεῖν πρὸς μυριοπλάσιον λαὸν τῶν ἀντιτεταγμένων, ἵνα τοῦ Κυρίου δείξῃ περιφανῶς ἡ νίκη, καὶ μὴ εἰπωσιν, ἡ γείρ ἡμῶν ὑψηλὴ, καὶ οὐχὶ κύριος ἐποίησεν ταῦτα πάντα· οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ πολέμου τούτου συνέβη κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ἐκ τῶν προφητειῶν αἰτιῶν ἀγγέλου· ὁ καταλειφθῆναι τὴν πόλιν, ἵνα μὴ διαμυριβάλλοι τις ὡς οὐχὶ πρᾶξις τοῦ μετὰ Θεὸν δεσπότου αὐτῆς, λέγω δὲ τοῦ πανενδόξου μάρτυρος Δημητρίου, μόνος ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν ἐρρύσατο αὐτὴν ἐξ ἄδου κατωτάτου· οὔτε γὰρ ὄπλα, οὔτε χρήματα ὑπέχου αὐτῆ, ἀλλὰ πάντα αὐτῆ ἡ δεξιὰ τοῦ ὑψίστου ἐγένετο.

123 Ἐυθὺς γὰρ, τὸ μεμερισμένον τῶν ἀνδρῶν τῆς πόλεως τυχευάντων, ὅραν ἡμᾶς τὸ τεῖχος μεμερισμένον ἀγνώτων ἀνδρῶν, καὶ οὐδὲ οὐδεὶς πόσιτος τῶν τῆς πόλεως ἐδέεσατο, πῶς οὐ θεϊκῆς ἐπιστολίας εἴποι τις ἂν καὶ ἀντιλήψας τὸ κατάρδιον; Ἄρα δὲ ἡμεῖς μὴ ἐφραταζόμεθα τοῦτο βλέπειν, ἡ οὐχὶ καὶ τοῖς βαρβάροις τὸ αὐτὸ καταφαίνεται; πολλοὶ γὰρ αὐτῶν περὶ τὰς ὑστερον ἡμέρας ἀπελπίσαντες νικᾶν προσρύντες τοῖς ἀρχουσὶ τῆς πόλεως, οὐμολογῶν λέγοντες διεσπόμενος, ὅτι περ ἀπὸ πλείονος ἀκρίβως ὁ τῶν Ἀβάρων ἠσόμενος, ἴαν ἄλλους τὴν πόλιν ἔχειν τοὺς μαχητὰς διὰ τὸ καὶ λοιπὸν ἐνταῦθα πρὸ βραχέως γεγενῆσθαι καιροῦ, πέπομφεν ἡμᾶς φήσας, αὐθήμερον τὴν πόλιν ἐκπορεύειν, ἡμεῖς δὲ τοσοῦτους ἐν τῇ τείχει καὶ τοιοῦτους ἀπ' οὐ ἐληλύθαμεν, ἐορῶμεν τοὺς μαχητὰς, ὡς καὶ πλῆθει καὶ ἀνδρείᾳ πολὺ τὴν κατ' ἡμᾶς σταθεῖαν ὑπερβαίνειν, κἀντεῦθεν ἀπελπίσαντες ἡμεῖς τὴν ἡμῶν πόρῃσιν, μᾶλλον παρ' ἡμῶν γεγενῆσθαι ἡμῶν τὴν σωτηρίαν οὐκ ἀσκότως ἐβουλεύσαμεθα.

124 Καὶ ταῦτα μὲν γενέσθαι συνέβη εἰς ὑστερον, τότε δὲ αὐτῆς ἡμέρας ἐλθόντων ἡμῶν περὶ τὰ ἔξω ἀπασχολήθησαν συνάγοντες βρώματα, καὶ αἰχμαλώτους, καὶ χρήματα καὶ παμπόλου σίτου, καὶ ἄλλων καρπῶν ὑπ' αὐτῶν ληφθέντων· ἀπαντὰ γὰρ τότε τὰ γεωργηθέντα καὶ προτέρων ἐτῶν ἀπόδετα ἔξω ἐτήχωνον, καὶ μάλιστα αὐτοῖς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπήρκεσαν· μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων καὶ τοὺς ὄπκιμας, καὶ τὰς ῥίζας αὐτῶν, καὶ τῶν λαχόντων ἀπάντων· εἶτα τὴν ἡμέραν χλόην, καὶ τὰς ἀγριουβλάστους βοτάνας, καὶ τοὺς κλιόμενους χλωροὺς ἀκάνθας, καὶ τὸν χροὺν λοιπὸν τῆς γῆς κατέλειξαν, καὶ ἔτι ἐλιμωττον, οὐχ ὑπομένουσας τῆς γῆς τὸ βάρος αὐτῶν· αὕτη δὲ τῇ ἐσπέρᾳ τῆς πρώτης αὐτῶν ἡμέρας κατεφρυγανήσαντο, καὶ ἤψαν περὶ τὴν πόλιν πυρὰς, ὡς μιμῆσθαι τὸν ἐν τῇ Δανυὴλ πυρὸς ποταμῶν, περὶ οὗ ὁ Ἀμβρακούμῳ ἔλεγεν· Ποταμῶν βαρῆσεται γῆ· εἶτα σὺν τῇ πυρᾷ ἐκείνη τῇ φοβερᾷ ἀφῆκαν φωνὴν ὁμοδυμαδῶν φοβερωτέρων τοῦ πυρὸς, περὶ ἧς, περὶ αὐτῆς ἐναργῶς λέγομεν, ὅτι ἡ γῆ ἐσεισθή, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἐσταζῶν.

125 Εἶτα καὶ ψόφους κλυθῶν ἤκουον δι' ὅλης νυκτός· καὶ τῇ ἐπαύριον κατασκευαζόντων αὐτῶν ἐλεπόλεις καὶ κρινοὺς σιδηροῦς, καὶ πετροβόλους ὑπερμεγεθείς καὶ τὰς καλουμένας χελῶνας, ἔστινας σὺν τοῖς πετροβόλοις δέξιαι ἐπισκεπάσαντες ξηραῖς, μεταβουλεύσαμενοι πάλιν διὰ τὸ μὴ ὑπὸ πυρὸς ἢ πίσης κοχλαζούσης ἀδικεῖσθαι, δέξιαι νεοσφαγῶν βοῶν καὶ καμῶν ἡμαγμένας ἐν τοῖς ὄργανοις ἐκείνοις ἐνήλω-

122 Qua ratione modo calamitatem haud immodicam, Dei vero omnipotentiam haud infinitam pronuntiem? Virtus enim mea, inquit, in infirmitate perficitur. Uti quippe Deus sub Gedeon contra numerosissimum instructorum ex adverso ad pugnam populum solos trecentos, ut Domini esse victoriam, luculenter apparet, ac ne, Manus nostra excelsa est, hæcque omnia Dominus haud fecit, dicerent, ad prælium procedere jussit e, ita et in hoc bello civitatem paucorum dumtaxat virorum presidio fuisse relictam, e Dei dispensatione ob causas prædictas evenit, ne quis istam illius, qui ei post Deum dominus est, gloriosissimi autem, dico, martyris Demetrii intercessionibus a solo Christo ac Deo nostro e profundissimo inferno liberatam fuisse, revocaret in dubium. Neque enim arma, neque divitiæ illi erant, sed omnium ei loco fuit dextra Altissimi.

123 Statim enim, civitatis viris in varias partes distractis, mœnia viris ignotis, et quos civitatis nullus umquam vidisset, repleta nos vidisse, qui haud divina esse curæ opulatio-nisque facinus quis dicat? Anne id visum a nobis, soli nos imaginati sumus, vel an non idem et barbaris apparuit? Horum certe multi, cum de referenda victoria postremis diebus desperarent, ad civitatis principes transfugientes, confessi sunt diserte dicentes: Avarum dux, cum e pluribus, paucissimos civitatem, quod et pestis in ea parvum ante tempus fuisset d, propugnatores habere didicisset, misit nos dicens, fore ut illico civitatem expugnaremus; non autem a tempore, quo advenimus, tot ac tales in mœnibus propugnatores vidimus, ut et numero et fortitudine nostrum exercitum longe exsuperarent: atque hinc de vestra expugnatione desperantes, salutem apud vos querere satius esse, haud inconsiderate existimavimus.

124 Atque hæc quidem postremo fieri contigit; ipsa autem, die, qua advenimus, tum in iis, quæ extra civitatem sunt, laborarunt, commeatum, captivos, frumentique quam plurimi atque aliorum, quos rapuerant, fructuum copiam colligentes. Omnia enim, quæ ex agricultura comparata anteriorumque annorum agris seposita, foris tunc existebant, vixque ipsis in diem sufficiebant. Post hæc autem arborum fructus, earumque ac omnium olerum radices, f herbam deinde cicrem sylvestriaque gramina, atque, ut vocantur, acanas videntes, ac terræ tandem arenam absumpserunt, atque adhuc, gravitatem ipsorum terra non ferente, esurierunt. Ipsa autem diei primæ, qua hæc acciderunt, vespera ex aridis lignis rogam circum civitatem extruxerunt atque accenderunt, ita ut memoratum in Danièle ignis fluvium imitaretur, de quo Abacuc dixit: Fluvio consergetur terra e. Adhæc cum terribili rogo illo unanimiter emisere vocem, rogo terribiliorem, qua (experientia clare edocti loquimur) terra mota est cælique stillarunt.

125 Adhæc per noctem totam fragores in circuitu audivimus, cumque ii postredie ob-ditionales machinas arietesque ferreos ac petrobolos f permagnos, atque, ut vocantur, testudines, quas juxta ac petrobolos siccis pellibus cum contextissent, mutatoque rursus, ne ab igne vel a pice ardente injuriam paterentur, consilio, cruentatas boum camelorumque recens occisorum

A. JOANNE
THYSSAL. AR-
CHIEP.
mox autem
hanc prodigi-
ose a S. De-
metrio solu-
tam fuisse,
contendit.

primum qui-
dem, quod in
civitate, pro-
pugnatoribus
fere destituta,
viri ignoti,
qui cum tu-
larentur, fue-
runt conspe-
ctis

E

d

deinde vero
quod, cum ci-
vitas, quam
circumcirca
populati erant
inimici,

F

e

vehementissi-
me ab hisce
oppugnare-
tur,

f

A. JOANNE
THESSAL. AR-
CHIEP.

hincque inco-
la, Dei idcir-
co opem

precibus as-
siduis

unamiter in-
plorantes,
exaudiri que
ab eo

occisorum pelles, quas instrumentis illis clavo-
rum ope affixerunt, preparassent, haecque ita
proxime ad murum egisset, a die tertia ac citius
lapides, potius autem magnitudine existentes
tumulos, sagittasque tandem hiemalium nimbo-
rum in modum, ita ut nemo eorum, qui in
muro erant, absque periculo prominere, vel
quidquam eorum, quae foris gererentur, specu-
lari posset, sagittarii eorum ejaculati sunt,
quin et testudinibus *g* muro exteriori admotis
fundamenta ejus vectibus ac dolabris maxime
concuesserunt.

126 Cum haec autem fierent, quis sermo existi-
stentium in civitate, ante oculos metum, de-
sperationem, mortem vel certo, quod tamen
in malorum comparatione consolationem quam-
dam habebat, servitutem, captivitatem, eamque
apud immisericordes sanguinariisque ac, quod
maximum malum erat, Deum non cognoscentes
dominos, continuo ante oculos habentium, corda
possit describere? Verum humilibus parens,
percutiens atque iterum sanans, cognoscens homi-
num affectus Dominus Jesus Christus per sui
certaminum Victoris genuinique servi interces-
sionem ad corda invocantium eum respexit, vi-
densque ea ad caelum conversa, pedesque ipsius
velut domini complectentia, atque impotentiam,
conciliique inopiam, illiusque, quod impendebat,
inevitabilitatem ei commonstrantia, voceque, quae
a solo Deo auditur, clamantia; A vestigiis tuis,
misericordissime, donec nostri miseraris, non
surgemus.

127 In te enim, qui nos ab inferno liberasti
atque ab interitu secundum mirabilia tua nos
eripuisti, oculi omnium sperant, quia, si nos
salves, miraculorum tuorum, ab aeterno memo-
ratum, nulli miraculum praesens habebitur
secundum. Etsi enim ob peccata nostra digni
poena nos simus, multo magis tamen te ob
clementiam tuam misericordia decet. Quapropter
spes nostra ereximus. Domine, indignos nos
esse, qui intercessionem obtineamus, agnosci-
mus, verum id rogamus, ne pro nobis cer-
taminum Victoris (eum enim, utpote patronum
clementem, dirigere ad te pro nobis preces no-
vimus) supplicationes propter iniquitatum nostram
multitudinem absque effectu sint, sed ne id,
quod Jeremiae tum respondisti, Ne pro populo
isthoc ores, non enim exaudiam te, a te, Deus,
audiat, ne, caelestis Imperator, quia, etsi aliorum
omnium peccatorum rei simus, Deum tamen
alium extra te haud novimus, sed nomen tuum,
quod et invocatum est super nos, assidue appel-
lamus. Ne iniquitates nostrae tuam erga Marty-
rem benevolentiam exsuperent.

128 Ne eum, qui pro nomine tuo lanceis fuit
occisus, ob peccatorum nostrorum multitudinem
contristes, quia peccata finita, misericordiae tuae
fons infinitus, hacque majorem, quae et admiranda
sit, gratiam tuo certaminum Victori, quam civitate
ei, Christianorumque, qui in te peccarunt,
gente donata, dare non potes. Tunc magna
amicis gratia conceditur, non quando eorum,
qui misericordia digni sunt, miseretur, sed
quando ipse iudex jam condemnatos absolvit.
Propterea, Christe Domine nos ipsi da, idque
dumtaxat semel, ut, salute, quae apud homi-
nes impossibilis est, divinitus obtenta, in tem-
plo ejus stantes laudis confessionisque vocem ei,

σαν, και οὕτω ταῦτα πλησίον τοῦ τείχους προσκαγα-
D
γόντες ἀπὸ τρίτης ἡμέρας καὶ ἐπέκεινα ἔβαλον λίθους,
μαλλόν δὲ βουνοῖς τῆ μεγέθει τυγχάνουσιν, καὶ βέλειον
λοιπὸν οἱ τοῖσται αὐτῶν νυφάδας μιμούμενοι χειμε-
ριάζε, ὡς μὴ τινα τῶν ἐν τῷ τείχει δύνασθαι προκύ-
ψαι ἀκινδύνως, καὶ τι τῶν ἐξωθεν θεάσασθαι, ἀλλὰ καὶ
τὰς χελώνας τῆ ἔξω τείχει προσφύσαντες, μοχλοῖς
καὶ ἀξίναις ἀμέτρως περιέτρουν αὐτοῦ τὰ θεμέλια.

126 Τοῦτον δὲ γινόμενον, τίς λόγος τὰς καρδίας
τῶν ἐν τῇ πόλει διαγράψαι δύνησεται, τὸν φόβον, τὸν
ἀπελπισμὸν, τὸν κατ' ὀφθαλμοῦς ὀρόμενον θάνατον,
ἢ τῶγε καὶ βραχέϊαν ἔχον παραμυθίαν ἐν συγχρίσει
κακῶν, δουλείαν πάντως, αἰχμαλωσίαν, καὶ ταύτην
ἀνημέρον δεσποτίαν, καὶ ὠμοβόρρον, καὶ τὸ μέγιστον
θεῶν μὴ εἰδῶτον τὸν Θεόν. Ἄλλ' ὁ ἐλεῶν τοὺς ταπει-
νοὺς, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος, ὁ γινώσκων τοὺς
διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς
διὰ τῆς προσβείας τοῦ ἀβλοφῆρου αὐτοῦ καὶ γνησίου θερά-
ποντος ἐπέβλεψεν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐπικαλουμένων
αὐτόν, καὶ ἰδὲν αὐτὰς ἀλλομέναις εἰς οὐρανόν, καὶ κα-
τεργόσας νοητῶς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς δεσπότου, καὶ τὴν
ἀδυναμίαν, καὶ ἀμηχανίαν ἐμφανίζούσας αὐτῆ, καὶ τὸ
ἄφικτον τοῦ ἐπηρητημένου, καὶ βροῦσας φωνῇ τῆ Θεοῦ
μόνη ἀκουομένη, οὐκ ἀνίστάμεθα τῶν ἰσχυῶν σου, φιλάυθρω-
πε, ἕως οὗ οἰκτερήσεις ἡμᾶς. E

127 Οἱ ὀφθαλμοὶ γὰρ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσιν,
ὅς ἐλυτρώσω ἡμᾶς ἐξ ἄδου καὶ φθορᾶς ἐξελθὼ ἡμᾶς κα-
τὰ τὰ θαυμασιά σου, ὅτι ἐὰν σώσεις ἡμᾶς, οὐδένος
ἐν δευτέρῳ στήσεται τὸ παρὸν θαῦμα τῶν ἐξ αἰῶνος
σου μνημονευομένων θαυματουργημάτων· εἰ γὰρ καὶ
ἄξιοι ἡμεῖς τῆς τιμωρίας διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, ἀλλ'
πολυ πλεον ἄξιός σὺ τῆς φιλαυθρωπίας διὰ τὴν
εὐσπλαγγχνίαν σου· διὸ μὴ υπερίδης ἡμᾶς, ἀγαθὲ,
ὅτι καὶ πρὸς σὲ τὸν μόνον τὰς ἐλπίδας ὕψωσαμεν. Κύ-
ριε, εἶδαμεν, ἀναξίους ἡμᾶς ὄντας τῆς προεβείας τυχεῖν,
ἀλλὰ τοῦτο δέμεθα τὰς ὑπὲρ ἡμῶν ἰκεσίας τοῦ ἀβλο-
φῆρου σου μὴ γενέσθαι ἀπράκτους διὰ τὸ πλῆθος τῶν
ἡμετέρων παροξυσμῶν· εἶδαμεν γὰρ αὐτὸν ὡς εὐ-
σπλαγγχῶν κηδεμόνα τὰς ὑπὲρ ἡμῶν δεήσεις σοι ἀνα-
τείνοντα· ἀλλὰ μὴ ἀκούσῃ παρὰ σοῦ ὁ Θεός, ὅπερ
τῷ Ἰερεμίᾳ τότε ἀπεκρίθη, ὅτι μὴ προσεύχου περὶ
τοῦ λαοῦ τούτου, ὅ γὰρ εἰσακούσωμι... ἰ σου, μὴ βασιλεῦ
ἐπουράνι, ὅτι εἰ καὶ πάσι τοῖς ἄλλοις κακοῖς ἔνοχοι
καθεστήκαμεν, ὅμως ἐκτός σου Θεόν ἄλλον οὐκ εἶδα-
μεν, ἀλλὰ τὸ ὄνομά σου ὀνομάζομεν αἰεὶ, ὃ καὶ ἐπι-
κέκληται ἐφ' ἡμᾶς, μὴ νικήσωσι αἱ ἐνομίαι ἡμῶν
τὴν εἰς τὸν μάρτυρά σου εὐνοίαν. F

128 Μὴ λυπήσῃς τὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός σου λό-
γους σφαγέντα διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἡμετέρων κακῶν,
ὅτι τὰ κακὰ μέτρον, ἢ δὲ πηγή τῆς φιλαυθρωπίας
σου ἀπειρος, καὶ μείζον ταύτης χάριν καὶ θαυμαστὴν
οὐκ ἔχεις δοῦναι τῷ ἀβλοφῆρῳ σου, ἢ θαυρούμενος αὐ-
τῷ πόλιν καὶ ἔθνος Χριστιανῶν ἐπαιτιῶν σοι. Τότε
χάρις τοῖς φίλοις μεγάλη παρέχεται, οὐχ ὅταν ὑπὲρ
ἄξιων τοῦ ἐλεηθῆναι ποιεῖται τὴν δεήσιν, ἀλλ' ὅτε
ὁ κριτὴς αὐτὸς τοὺς ἦδη κατακεκριμένους ἐλευθερώ-
σας χαρίζεται. Διὰ τοῦτο χάριται ἡμᾶς αὐτῷ, δεσπο-
τα Χριστέ, καὶ τὸ ἀπαξ τοῦτο, ἵνα τῆς θεουργικῆς παρὰ
ἀνθρώπους ἀδυνάτου σωτηρίας τυγχόντες ὀρθομαθῶν
συστάντες ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, φωνὴν αἰνέσεως, καὶ ἔξο-
μολογήσεως ὕψωμεν τῷ παρορῶντι ἀνομίᾳ καὶ ὑ-
περβαίνοντι

A περιβαίνοντι ἀδικίας, καὶ θαυμαστά ποιοῦντι καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἐνδοξά τε καὶ ἐξίστια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς.

129 Ταῦτα τῷ ἐνδιαιτῷ λόγῳ πάντες ἔκραζον· τὸ γὰρ προφορικῶν ἢ ἀνάγκη τῆς ἀμηχανίας ἀπέβυσεν· ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας ἐπῆκουσεν τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπεδημένων, καὶ τὰς ἰκεσίας τοῦ ἀλλοφύρου δεξάμενος ἐπόμβρισε τῇ πόλει ὑπὲρ ἀγαθότητος. Ἄλλ' ἴσως ἐρεῖς, πῶθεν ὅλον; Τίς ἴδεν Θεοῦ, ἢ τίς ἤκουσεν αὐτοῦ τὴν σωτηρίαν ὑποσχεμένον, ὅτι διαβεβαιοῦσαι τῇ πόλει δεσιθῆναι; Ἄκουσον, ἀγαπητὲ Θεοῦ οὐδεὶς ἐώρακεν πώποτε, ἀλλ' οὐ δὲ φωνὴν Θεοῦ κατ' οὐσίαν ἀκήκουεν· ἐκ δὲ τῶν ἔργων αὐτοῦ τῶν τε κατὰ δίκαιαν ἡμῶν συνισταμένων, καὶ τῶν αἰσθητῶν δεικνυταὶ τοῖς φιλομαθέσι, καὶ συνετοῖς, ἥτε λεγομένη ὄρηγ' τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κατὰ φύσιν ἀγαθότης· παραστήσατε δὴ μοι τὰς ἀκούας ὑμῶν, παρακαλῶ, κίχρη διεγγυῶμαι τοῖς πιστοῖς ἀνοραταῖς ἐναργῶς ἀποδείξει, καὶ μονουχί βρώντα τὰ πράγματα ὡς ἀβροίας τῶν ἔλεον ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ἀνώμβρισε.

B 130 Εὐθύς γὰρ τοὺς νεκρωμένους ὄντας καὶ ψυχῇ, καὶ σώματι ἄπαντας ἐκ τῶν ὀρομένων, δεινῶν καὶ προσδοκωμένων χειρῶν, ἀπροσδοκίτως ἀναδαρσῆσαι περὶ τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς πολιορκίας, καὶ ἐπέκεινα ὡς καὶ γελᾶν, καὶ καταγελᾶν τῶν ὑπεραντιῶν, καὶ πολλοὺς αὐτῶν προερεπαιεῖς τὲ καὶ ὑποσχετέσι πεῖθειν τῇ πόλει προσχωρεῖν, ὡς μεμεστῶσθαι τὰ μὴ χρηματίζοντα δημόσια βαλανεῖα τῶν ἐκ τῆς βαρβαρικῆς πληθῆος μεταχωροῦντων, καὶ ἐντεῦθεν πλείστην τοῖς τῆς πόλεως γαρμύνην καὶ εὐσέως ἐγγίνεσθαι, ὅρα τίς ἀμφιβέλλοι μὴ θεϊκῆς ἐνεργείας εἶναι ταῦτα κατορθώματα τῆς λυσούσης τοὺς πεπεδημένους, καὶ ἀνορθούσης τοὺς κατεβράχμηνους, ἀντικαταστικῆς δ' αὐ πάλιν τοῖς ὑπερηφάνοις, καὶ διασκευαζούσης βουλᾶς εἶδον· Ἐγὼ μὲν οὖν ἐκεῖ μὴδὲν ἄλλο παύσασθαι προέφερον ἔνδεγμα τῆς ἐκ Θεοῦ τότε γεγενημένης τῇ πόλει βοήθης, ἀρκεῖν ἡγοῦμαι τοῖς ἐγγνώμοσι, ὡς κρίνουσιν ταῦτα δεικνύοντα, μὴ ἄλλοθεν, ἢ Θεοῦ συμμαχίαν τὴν πόλιν τότε διασωθῆναι.

C 131 Τίς γὰρ νεκροὺς ἐγείρει, οὐχὶ μόνος ὁ Θεός; Τὶ δὲ νεκρῶν οἱ πολῖται τότε διέφερον; Οὐ δὲ γὰρ ἀντιπολεμῆσαι μόνον τὰς πρώτας δύο ἡμέρας οὐκ ἔδυνάκετο, ἀλλ' οὐδὲ ἀντιφθέγγεσθαι, ὅλας τῷ πάγῳ τοῦ φόβου καταψυχθέντες, ἐξίσχουν· τοὺς οὖν τοιαύτους μεταβαλεῖν εἰς ἀνδρείαν, τίνος, εἰ μὴ Θεοῦ; Καὶ ὅρα τὴν οἰκονομίαν, ἀγαπήσατε, καὶ προσκύνει αὐτοῦ τὴν φιλόφρωνον πρόνοιαν· εἰ γὰρ εὐθύς τοῦ παραγενέσθαι τῶν ἐάμβραρον τὴν ἀνδρείαν ἐνέδυσεν τοὺς τῆς πόλεως, οὔτε τῷ Θεῷ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ἐπέγραψον, ἀλλὰ καὶ ἀχαρίστων, καὶ ὑπερηφάνων κατεδικάζοντο κρίματι· διὰ τοῦτο γοῦν τὰς πρώτας ἡμέρας ἀφῆκεν αὐτοὺς εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἢ πρόνοιαν, καὶ τότε τὴν ἀντίληψιν ἐπεδείξατο, ἵνα καὶ τὴν αὐτῶν ἀσθένειαν αἰσθῶνται, καὶ τὸ ἄμετρον τῆς ἐπικειμένης ἀνάγκης δεῖσθῶνται, καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὑψίστου τὴν ἐπισκιάσαν αὐτοὺς ἡμιλογίαν συνήρουν.

132 Ἄλλ' ἐπειδὴ τῶν πολλῶν ὁ νοῦς καὶ ἄλλων τιῶν γεγενημένων προτεθῆναι διήγησιν βούλεται τῶν συστησόντων, ὡς χειρὶ Θεοῦ, καὶ ταῖς τοῦ ἀλλοφύρου προσφείας τηλικαῦτα τὴν πόλιν σῶσθαι, οὐκ ἀπορούμεν ὑμῶν τὴν ἐπιθυμίαν πληρῶσαι, ἀλλὰ τὰ καθέκαστον λέγειν τὰ ἐν τοῖς ἀρκτέοις, καὶ τοῖς δυτικαῖς γεγενημένα τῆς πόλεως μέρεσι, καὶ τοῖς ἐκείσε τὰ σφοδρὰ, καὶ πολλὰ μηχανήματα παρὰ τῶν ἀντιπά-

qui iniquitates nostras præterit atque injustitias condonat, mirabiliaque et investigabilia, gloriosaque et immensa, quorum non est numerus, facit, unanimiter offeramus.

129 Hæc omnes voce interna clamabant; ore enim proferre, rerum angustia impediēbat. Qui autem corda scrutatur, compeditorum gemitum exaudivit, certaminumque Victoris preces suscipiens benignitatis pluvia civitatem irrigavit. Ast forsā dices, unde id manifestum? Quis Deum vidit, vel quis eum, ut civitati pluisse asseveres, salutem pollicentem audivit? Audi, dilecte, Deum nullum umquam vidit, sed neque vocem Dei secundum substantiam audivit; ex operibus autem ipsius, et quæ mente cognoscimus, et quæ sensibus percipimus, studiosi discendi intelligentibusque innotescit et Dei, quæ dicta est, vindicta, et secundum naturam benignitas. Mihi proinde, moneo, aures vestras præbete, atque ego promitto, fidelibus auditoribus ostensurum me esse, res etiam propemodum clamare, supra civitatem confestim misericordie pluviam Deum effudisse.

130 Statim enim illos omnes, qui præ malis, quæ viderant, pejoribusque, quæ formidabant, et anima et corpore emortui erant, sub tertiam obsidionis diem ac citius animos, ut et riderent et iriderent inimicos, horumque etiam multis ad civitatem accessum, ita ut balnea publica, quæ usui haud erant, iis essent, qui a barbarica multitudine transfugiebant, impleta, maximeque hinc iis, qui civitatis erant, lætitia ac audacia accederet, monitisque et promissionibus persuaserint, inexpectato recepisse, quisquam, num divine hæc virtutis, compeditos solventis confractosque erigentis, contra autem superbis resistentis gentiumque consilia disturbantis, facinora existant, in dubium revocet? Ego enim vero, etiamsi aliud, quod afferrem, subsidii, quod civitati a Deo tunc obveniret, indicium haud suppeteret, hoc iis, qui sanæ mentis sunt, sufficere existimarem, ut iis judicarent ostensum, non aliunde, quam per auxilium, a Deo in bello latum, civitatem tunc fuisse servatam.

131 Quis enim, nisi solus Deus, mortuos resuscitat? Quid vero a mortuis cives tunc differebant? Non tantum enim duobus primis diebus bellum ex adverso movere non poterant, sed nec quidquam omnino in contrarium eloqui metus algore frigidi valebant. Tales igitur ad fortitudinem transferre, cujusnam, nisi Dei? Et vide, dilecte, ordinationem, illiusque misericordem providentiam adora. Quod si enim, statim atque venisset barbarus, fortitudine eos, qui civitatis erant, induisset, et Deo salutem suam haud adscripsissent, ac ingratorum præterea superbiorumque condemnationi obnoxii fuissent. Idcirco igitur primis diebus naturæ suæ ipsos Providentia reliquit, tuncque subsidium exhibuit, ut et infirmitatem suam agnoscerent, incumbentisque necessitatis excessum viderent, dignitatisque Altissimi, quæ ipsos obumbrabat, præsentiam intelligerent.

132 Ast cum multorum animus et aliorum quorundam factorum, quæ Dei manu certaminumque Victoris precibus civitatem tunc fuisse servatam, ostendent, narrationem præmitti velit, ut desiderio vestro faciamus satis, haud laboramus; verum quæ in Septemtrionalibus Occidentalibusque civitatis partibus, iisque, quibus ibidem vehementes multasque machinas

A. JOANNE
THESSAL. AR.
CHIEF.

humillime
postulantes,

E
ad despera-
tionem essent
adacti, audacia continuo,
animis recep-
tis,

fuerint im-
pleti; quo,
Deo singulariter
F

adjuvante,
factum, ut,
cum civi-
tati

ab

A. JOANNE
THESSAL. AR-
CHIEP.

ab inimicis, quos e barbaris fortiores, atque ad pug-
nandum ferociores exstitisse, probe novimus,
fuisse admotas, aiunt, gesta sint, uti et quando
ligneam latamque struem, quo hac in civitatis
portum irrupere valerent, mari imponere sunt
moliti, quique ea tracta in mare per machi-
nam, quam solus Deus, et non homo extru-
xisset, fuerit divulsa, singillatim edicere, longi
sermonis, multæque, et quæ præsentem cona-
tum excedat, narrationis exstiterit; quæ autem
meismet oculis vidi manibusque tetigi h in
Orientali civitatis parte et ab hostibus gesta et
a solo Deo dissipata, hæc singillatim, ne sermo-
nis prolixitate auditorum desiderium tædio affli-
ciam, sollicitus, enarrabo.

obsidionales
etiam ma-
chinas ap-
plicavissent,

133 Mihi enim dumtaxat est propositum, audi-
tui Deum amanti, salutem ex Deo, nec aliunde,
civitati tunc obvenisse, manifestum effice-
re, mentesque omnium ad divinam compunctio-
nem Deoque placentem confessionem ac conti-
nuam gratiarum actionem, certaminum Victori
faciendam, excitare. Prima ac secunda obsidio-
nis die ipsos inimicos victum collegisse et ad-
versus civitatem multa ac terribilia diversæque
speciei instrumenta preparasse, diximus; tertia
autem die, et ad septem usque (post hos enim
civitatem illos obsidere, gloriosissimus Martyr
haud concessit) dies tempore labente, muris
omnino omnia, et obsidionales machinas et
arietes et petropolos humique serpentes testudi-
num falces i applicuerunt; ac primo quidem
cum adversus portam, quæ Casandreotica di-
citur, vim suam direxissent, ut ex ea a civi-
tatis propugnatoribus harpagonem quemdam,
ferreum quidem, modicum autem ac velut pue-
rorum terriculamentum suspensum viderunt,
machinæ hujusmodi, dico autem arietis, timore
correpti pedem retro, nulla re præstita, ad
tabernacula sua tulere, et hunc ei similes igni
dantes k.

propugnacu-
lumque suf-
fodere, tuti-
mici cepis-
sent,

134 Civitatisne id, an Dei omnino, quæ au-
daces, non secus ac infantes, terrore percu-
tere valet, potentia id effectit? Deinde vero
testudines serpentum in morem subeuntes dola-
bris, corio obtectis, vectibusque propugnacu-
lum, ut dictum est, a fundamentis subvertere
conabantur; quod utique, abs ipsis studiose
tentatum, executioni etiam mandatum fuisset,
nisi rursus Providentia cælestis, civibus illu-
cens, et fortitudinem corda eorum, ut lorica,
induisset, indidissetque, ut propugnaculo exi-
rent, eosque, qui in testudinibus erant, illud-
que fere totum (neque enim contra ipsos in-
troeuntes, atque a propugnaculo contactos nec
ab iis, qui sursum erant, conspectos, projici
e muro quidquam poterat) suffoderant, terrore
afficerent.

in fugam eos
conjecerint,
opusque ce-
ptum retin-
quere cogē-
runt.

135 Viri igitur armati, pauci numero, quo-
rum Deum alacritatem accendit, e porta, ad
quam cataracta l, ut vocatur, erat, demitti
quidem solita, tunc autem levata, exierunt,
cumque dumtaxat emersissent propugnacula,
trepidationem inimicis attulerunt, ita ut timore
ineffabili correpti omnia, quæ ab eis ad propu-
gnaculi suffossionem facta erant, instrumenta
reliquerint aufugerintque, etiamsi viris, qui
contra illos exierant, nihil in manibus præter
hastas et spicula habentibus, testudinibus, et
quidem, ut scitis; boum camelorumque recens
occisorum corio obtectis, neque lapidum eje-
ctorum propter munimen, neque ignis picisque

λων προσαχθῆναι φασίν, οὐς καὶ τοὺς ἀνδρειωτέρους, καὶ D
θηρωδέστατους τοὺς τῶν βαρβάρων στρατοπεδεύσαι ἰκτι-
ρωσάμεθα, ὅτε καὶ τῇ θαλάσῃ τὴν ἑλίανον γῆν, καὶ
πλατεῖαν ἐπιτιθέναι κατεμηχανήσαντο, ὡς ἂν δι' αὐ-
τῆς ἐπὶ τὸν λιμένα δυνήσων εἰσδύοιαι τῆς πόλεως, ὅπως
τὴ αὐτῇ διασπάσθῃ συρεῖσα διὰ μηχανῆς ἐπὶ τὸ πέ-
λαγος, ἢν μόνος Θεὸς ἐμηχανήσατο, καὶ οὐκ ἄνθρω-
πος, μακροῦ ἂν εἴη λόγος καὶ πολλοῦ διηγήματος,
καὶ τὴν παρούσαν ὁρμὴν ὑπερβαίνοντος· ἃ δὲ αὐτο-
ψὶ κατείδον, καὶ ταῖς χερσὶν ἐψηλάφησα κατὰ τὸ ἀ-
νατολικὸν τῆς πόλεως μέρος, ἐκ τε τῶν πολεμίων γεγε-
νημένα, καὶ ὑπὸ μόνου Θεοῦ διασκευασθέντα, καὶ ταῦτα
μερικῶς διηγήσομαι τῷ μὴ ἀποκνήσαι τῷ μήκει τοῦ λόγου
τὴν προθυμίαν τῶν ἀκοατῶν προμηθεύμενος.

133 Σκοπὸς γὰρ μοι μόνον παραστήσαι τῇ φιλο-
βίῳ ἀκοῇ ὡς ἐκ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἄλλοθεν ἢ σωτηρία τῇ
πόλει τότε γεγένηται, καὶ διεγείραι τὰς διανοίας ἀ-
πάντων πρὸς Θεῶν κατάνυξιν, καὶ θεοφροσύνῃ ἐξομολό-
γησιν, καὶ εὐχαριστίαν τοῦ ἀδολοφύρου διηγεῖν. Εἶπαμεν
ὡς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς πολιορκίας καὶ τῇ δευτέρᾳ,
τὰς τροφὰς τε αὐτῶν συνήγαγον οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ
τῆς πόλεως πολλὰ καὶ φοβερὰ, καὶ διάφορα ἠτιρέ-
πισαν ὄργανα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ μέχρι τῶν E
ἑπτὰ· πέρα γὰρ τούτων πολιορκεῖν αὐτοὺς τὴν πό-
λιν ὁ πανένδοξος μάρτυς οὐ συνεχώρησεν· προσήγει
ἄρδην τοὺς τεῖχος ἅπαντα, τὰς ἐλεπίλους, καὶ τοὺς
κρούς, καὶ τοὺς πετροβόλους, καὶ τῶν χελωνῶν τὰ χα-
μερπῆ ῥαβδουρήματα· καὶ πρώτον μὲν κατὰ τῆς λε-
γομένης Κασανδρεωτικῆς πύλης προετρεπίσαντες ὡς
εἶδον ἐπ' αὐτῆς ὑπὸ τῶν τῆς πόλεως ἀναρτηθέντων ἄρ-
παγα τινὰ σιδηρῶν μὲν, βραχὺ δὲ καὶ οἰκίαι μορμολύ-
κων νηπίων κρεμάμενοι δειλὰ συσχεζέντες τοῦ τη-
λικούτου μηχανήματος, λέγων δὴ τοῦ κρού, καταπτύ-
σαντες, ἄπρακτοι ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς σικκὰς, καὶ
αὐτῶν καὶ τοὺς ὁμοίους αὐτῶ κατακλύσαντες.

134 Ἄρα τοῦτο τῆς πόλεως ἡ δύναμις ἀπειργάσατο,
ἢ πάντως ἢ τοῦ Θεοῦ, ἢ καταπητήσῃν δυναμένη καὶ
τοὺς θρασείας ὡς τὰ νήπια; Ἴτα ταῖς σφυροφόροις
χελωνῶν ὑποδύντες ὡς ὄρεα τὸ προτειγίμα ἀξῆναι,
ὡς εἴρηται, καὶ μοχλοῖς ἐκ βάθρων ἀνασκευάζειν ἐπι-
χείρου, ὃ δὴ καὶ εἰς ἔργον αὐτοῖς ἠνέστο ὀήπου τὸ
σπουδαζόμενον, εἰ μὴ πάλιν ἡ οὐράνιος τοῖς πολιταῖς
ἐπιλάμψασα πρόνοια ἀνδρεία τε τὰς καρδίας αὐτῶν P
ἐδωράκισεν, καὶ ὑπέδωτο κατὰ τὸ προτειγίμα ἐξελ-
θεῖν, καὶ καταπτοῆσαι τοὺς διὰ τῶν χελωνῶν, μικροῦ
δὲ ἅπαν αὐτὸ κατασκάψοντας· οὐ δὲ γὰρ ἦν ἐκ τοῦ
τείχους ῥίψαι τῷ κατ' αὐτῶν ἔνδον εἰσδύνων, καὶ
ὑπὸ τοῦ προτειγίσματος σιεπομένον, καὶ μὴ δὲ ὀρο-
μένων τοῖς ἀνωθεν.

135 Ἄνδρες οὐκ ὀπλοφόροι βραχεῖς ἀριθμῶ, ἂν
ὁ Θεὸς ἀνῆκεν τὴν προθυμίαν, ἐξῆλθον διὰ τῆς πύ-
λης, ἐφ' ἧς καὶ ὁ λεγόμενος καταράτης κεχάλαστο μὲν,
ἀνεσπάσθη δὲ τότε, καὶ μόνον ἀναβάντες ἐπὶ τοῦ προτει-
γίσματος θάμβος ἐνεποίησαν τοῖς ὑπεναντίοις, ὡς
φῶβον συσχεζέντες ἀρήρητα καταλείπειν ἅπαντα τὰ
πρὸς ὀρυγὴν αὐτοῖς γεγεννημένα τοῦ προτειγίσματος
ἔργα καὶ ἀποδράσαι, καίτοι τῶν ἐξεληλυσθέντων ἐφ'
ἑαυτοῖς ἀνδρῶν μὴδὲν ἐν χερσὶν ἔχόντων ἢ δόρατα,
καὶ ἀσπίδας ταῖς γελῶνας, ὡς ἴστε καὶ ταῦτα δέξασθαι
νεοσφαγῶν βοῶν, καὶ καμῆλων κατεστρασμαμένας, οὔτε
κύνων ἐπιβριμέντων διὰ τὴν ἐρμυνότητα, οὔτε πυρὸς
ἢ πίσης κοχλαζούσης ἐπίγυσαι διὰ τὸ τῶν δεβρίων κά-
δουργον ἰδύνατο τι λυμῆνασθαι, μήτις ἀνδρες εὐα-
ρίθμοι,

A ριζμητοι, και θόρασι μόνους, η τόξοις, ως εικός,
ώπλιμένους.

ardentis affusio per coriorum humiditatem nocere quidquam posset, nedum viri, pauci numero solisque hastis vel arcibus, ut verosimile est, armati.

A. JOANNE THESSAL. ARCHIEP.

136 Κρωάτω οὖν ὁ εὐγνώμων ἀκρατής, ἄξιοι ἄρα οἱ μετὰ λόγῃς καὶ τόξου μόνον φανέντες ἐπὶ τοῦ προτειχίσματος βλάβαι τι τοὺς ὑπὸ τὰς χελῶνας ὄντας, καὶ τοῖς μοχλοῖς διαρύττοντας, πόθεν καὶ τις αἰτίας τῆς τούτων σφαγῆς· δηλονότι ὁ τὸ θάρσος τοῖς Μακεδόσιν ἐνδεῖς· ἔνθα γὰρ ῥοπή Θεοῦ πάντως τὸ ἐναντίον βοήθειας γεγυμνωται. Καὶ ἡ τρικυαῖτα δὲ τοῦ διαβόλου γενομένη ἐνέργεια δέδειχεν τὴν πόλιν θεϊκῆς προνοίας ἀξιώσθαι. Ἴστε γὰρ ὡς καὶ τὸν Ἀδάμ, καὶ τὸν Ἰώβ, καὶ τοὺς Ἁγίους πάντας, ὀπρῆκα τῆς θείας ἐπιουραίας ἀξιοῦντες, κατεστοχάσατο παραχρῆμα κοινοτός, καὶ κινδύνους, καὶ ἄλλ' ἐπ' ἀλλήλους ἑλίψεσι περιέβαλεν. Τοιγαροῦν καὶ τότε ἐπεὶ κατενόησαν διὰ τῶν γενομένων συμμάτων, ὡς αἱ προσβῆται τοῦ πανενδόξου μάρτυρος ἐλάμψασαι τὸν θεῖον ἔλεον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπώμβρισαν, ἐμνημόνευστο ὁ χαριστικῶς, καὶ εὐφροδῶς δαίμων τὴν ἐκ τῆς ἡτῆς τῶν χελῶνῶν καὶ βαρβάρων ἐγγυομένην τῇ πόλει χαρὰν μεταστρέψαι εἰς πένθος.

136 Judicet igitur æquus auditor, cum ii, qui cum hasta arcuque dumtaxat in propugnaculo sese ostendere, quidquam nocendo iis, qui sub testudinibus erant, vectibusque terram movebant, fuerint inepti, undenam et quis caedis illorum causa exstiterit; is nimirum, qui audaciam Macedonibus indidit. Ibi enim Dei nutu, quidquid subsidii inimicis erat, denudatum fuit, tuncque etiam impensa diaboli vis, divina providentia civitatem servatam fuisse, ostendit. Scitis enim, qui et Adamum et Job et Sanctos omnes, cum divino auxilio digni habitii fuissent, squalidus ille statim impetierit et periculis et tribulationibus, invicem succedentibus, circumdederit. Igitur ei tunc, cum e factis miraculis, emicantes gloriosissimi Martyris intercessionibus divinæ misericordiæ pluviam supra civitatem effudisse, perspiceret, aliena calamitate gaudens invidusque dæmon lætitiā, quæ e testudinum ac barbarorum strage civitati obvenerat, vertere in luctum est molitus.

Cum porro post, periculo prius, quod diaboli multitudo induerat.

B 137 Ἐνεργήσας γὰρ τῇ οἰκίᾳ στρεβλότην τὸν προρρηθέντα τῆς πόλης καταράκην ὄντα μέγιστον, καὶ τῶν δύο πύλων τὸ ὕψος καὶ πλάτος ἐν ἑαυτῷ φέροντα, ἐκ μοιολέουρου τὸ πλεον ἀνεκινεῖσθαι πεποίηκεν, ὡς μετὰ τὸ εἰσελθεῖν τοὺς ἐξελεῖσόντας, χαλασθέντος αὐτοῦ, μὴ κατέρχεσθαι διὰ τὸ τὴν μίαν πλευρὰν προσπεπῆχται τῷ λίθινῷ ὀρθωτάτῃ, καὶ δελησάντων ἀνεκύνσαι μετὰ πολλῆς συνδρομῆς, μὴ κατισχύειν ὄλωσάν βραχὺ τὴν ἄνω κορυφίσαι, διὰ τὸ τὴν δεξιάν αὐτοῦ ὀμίαν τῷ ἐτέρῳ πάλιν ὀρθωτάτῃ καταχρῆσθαι καὶ μήποτε πρὸς τὸ ἄνω τοῦτου ἀνοχλιζομένου, μὴ δὲ πρὸς τὸ κάτω καθεμένου πᾶσαν τὴν ἡμέραν, καὶ μέχρι πολλοῦ τῆς ἐπιουσίας νυκτὸς ἀνεωμένῃ μεμνηκεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς κατοικτειοήσας ἡμᾶς διὰ τὴν αὐτοῦ ἐσπλαγχνίαν, καὶ τὰ ἐκείσε τότε κρουσθῶν ἐκχυθέντα δάκρυα, κρᾶξαντος ἐκ θείας ἐπιουσίας ἐνὸς τεχνίτου, Ὁ Χριστὸς μετ' ἡμῶν, ἠκύνθη τὴν ἄνω, καὶ ἰσθμῶς ἐχαλάσθη, καὶ λοιπὸν ἰσχύασαν αἱ καρδίαι τῶν διασζόντων.

137 Etenim obliquitate sibi propria usus prædictam portæ cataractam, quæ et maxima erat valvarumque duarum et altitudinem et latitudinem in se complectebatur, unum in latus magis incurvari fecit, ita ut, cum ii, qui exierant, essent ingressi, deorsum illa, cum demitteretur, propterea quod latus unum lapideæ orthostatæ m esset affixum, haud descenderet, multorumque concursu sursum attollere eam volentes, nulla omnino ratione, quod iterum dexterum ejus latus alteri orthostatæ esset annexum, facere id possent n. Atque illa adeo nec sursum levata, nec infra depressa, die tota magna que etiam noctis sequentis parte mansit aperta a. Verum Deus per suam misericordiam lacrymasque, ibidem tunc scatebræ in modum fusas, nostri misertus, artifice quodam et divina inspiratione, Christus nobiscum, inclamante, cataractam superne movit, æquataque demissa est, dubitantiumque tandem corda quieverunt.

E feliciter Dei misericordia depulso,

C 138 Ἐὖτε γὰρ αὐτοῖς καὶ τὸ τῶν θακούων πλήθος κενήντο, τοῦ ἐχθροῦ ὑποβάλλοντος ἐνοίας ποιηρᾶς ὡς οἱ ὁ Θεὸς ἀλῶνα τὴν πόλιν βεβούληται, καὶ διὰ τοῦτο ἡ πόλις οὐ κλείεται. Καὶ ὅπερ αὐτὸς τῇ κακουργίᾳ ἐμνημόνευστο, τοῦτο καὶ τῷ Θεῷ προσάπτειν ταῖς διανοίαις ὑπέβαλλεν· ἀλλὰ δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ, εἰς τέλος γὰρ αὐτοῦ ἡ δολιότης οὐκ ἴσχυσεν. Βούλεσθε τοῖς ἄλλας τοῦ Χριστοῦ θαυματουργίας γεγενημένας τότε; Προσῆσομαι οἰκ ἐλαττον τῶν ἄλλων θαυματουργίῶν· ἐπειδὴ γὰρ τῇ θεῖᾳ ῥοπῇ τὰς χελῶνας, καὶ τοὺς μοχλοὺς, καὶ τὰς δικέλλας καταλείψαντες, ἔαυρον, μηδενὸς δυνάκειας, οἱ πολέμοιοι, λοιπὸν ἐπὶ τῇ ἐξῆς τοῖς πετροβόλοις ἐχρήσαντο.

138 Hinc enim et illis lacrymarum copia fuit commota, quod cogitationes pravas, quasi Deus civitatem capi vellet, ideoque porta clausa haud esset, inimicus suggereret. Et quidem quod ipse malitia sua moliebatur, cogitationibus, ut id Deo adscriberent, subjiciebat. Verum, Deo sancto sit gloria, ad finem enim fraus ejus haud prævaluit. Vultisne et alia Christi miracula tunc facta? Proponam, quod aliis prodigiis haud est minus. Cum enim Dei nutu, testudinibus et vectibus et lignonibus relictis, inimici, nullo insequente, fugissent, tandem die sequenti petrobolis usi sunt.

petrobolis etiam

139 Ἦσαν δὲ οὗτοι τετραγῶνοι ἐκ πλατυτέρων βάσεων εἰς στενωτέρας κορυφὰς καταλήγοντες, ἐφ' ὧν ἦσαν κύλινδροι παχείς λίαν σεσιδηρωμένοι τὰ πέρατα, καὶ ἐπ' αὐτῶν καθηλωμένα ξύλα ὡς δοκοὶ μεγάλης οἰκίας ἔχοντα τὰς σφενδόνας, αἱ τιναε ὑφούμεναι πέτρας ἀπέπεμπον, καὶ μεγάλους καὶ συγγυοὺς, ὡς μὴ δὲ τὴν γῆν δύνασθαι φέρειν τὰς αὐτῶν ἐρρίψεις, μήτιγε οἰκοδομὴν ἀνδραπέτην, ἀλλὰ καὶ σανίσιν τὰς τρεῖς μόνον πλευρὰς τῶν τετραγῶνων ἐκείνων πετροβόλων διέφραξαν, ὡς μὴ τοὺς ἐνδον καθεύδοντας ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ τεύχους τιτρώσκεισθαι βίβησι. Καὶ ἐπειδὴ πυρφοροβέλει εἰς ἐξ αὐτῶν σὺν ταῖς σανίσιν ἀπνηδρακώδη, διαβαστάξαντες τὰ ὄργανα ὑπεχώρησαν, καὶ ἡ ἐξῆς

139 Hi autem quadrangulares erant, a lateribus basibus in angustiora fastigia desinentes, supra quæ erant cylindri spissi admodum, ferro ad extremitates armati, lignaque clavis hinc affixa, magnæ domus trabium adinstar balistas complectentia, quæ sursum levatæ lapides magnos et continuos emittebant, ita ut eorum impetus nec terra, nedum humana habitatio, ferre posset; verum tria dumtaxat, quadrangulorum illorum petrobolorum latera, ne qui intus morabantur, sagittis, e muro emissis, læderentur, tabulis sepierunt, ac, postquam unus ex eis una cum tabulis telo ignifero in carbonibus fuisset

c quibus assistue lapides permagnos,

A. JOANNE
THESSAL. AR-
CHIEP.

fuisset reductum, instrumentis sublatis, abierunt, dieque sequenti eosdem rursus petrobolos, pellibus nuper detractis, ut dictum est, una cum tabulis vestitis adduxerunt, muroque iis propius admotis, montes ac colles (Quidnam enim aliud quis vocet lapides illos supra modum magnos? in nos intortos, ejaculati sunt.

Deo inte-
rim cives
roborante.

140 Ast quid deinde, qui civitatis erant, ad hæc? Quid? ego dicam: De fuga præ metu quorundam ex iis, quibus civitas premebatur, arripienda non cogitarunt. Habebant enim, ut dictum est, e Dei voluntate insitam sibi audaciam. Etiam si talia humana virtus haud sufferret, lapidiferæque grandinis illius aspectu ac intolerabili tonitruvi manu facti fragore exanimaretur, roborati tamen a Deo ante pinnas parare viminibus e tenuibus veluti contextas quasdam cortinas, eosque, qui in cænaculis sub convivis ponuntur, e papyro linoque lectos sunt moliti, quo allidentis lapidis æque ac soni intensio vel distractione vel teneritate repercussionis temperata emolliretur.

in civitate
ejaculati ini-
mici sunt.

141 Ast hæc quidem cives ut homines moliebantur; verum Deus, ut omnipotens, suppetias tulit nobisque adfuit, ut, quemadmodum scriptum est, non humanum auxilium, sed sola ipsius dextera sanctumque ejus brachium civitatem servaret. Quid enim præterea est factum? Inimicis ab aurora usque ad horam septimam lapides illos supra modum magnos quotidie ejaculantibus, eorum fere nullus in murum impexit, sed vel extra murum vel interius deferebantur; quo vero deferebantur, scrobem efficiebant, utut multis e lapidibus, qui e civitate erant emissi, per petrobolorum, qui ad barbaros spectabant, verticis aperturam angustam veluti ex mandato delabantibus, eosque, qui intro erant, occidentibus Verum ne quis forte, non Deum, sed barbarorum imperitiam, ut lapides vel intra vel extra murum delaberentur, effecisse arbitretur, hujus rei causa totam eam ad suppedaneum usque lectu unico prostravit p.

in civitate
hi profecerunt.

142 Sane misericors Deus, cum eos, qui in muro erant, ineffabili formidine iterum correptos vidisset, lapidem haud amplius in eum impingere permisit, utut dictis petrobolis, qui contra solam Orientalem civitatis plagam erant intorti, amplius quinquaginta existentibus. Cum igitur, qui jaculabantur, defatigaretur nihilque proficerent, eadem etiam die in castra, cum per inauditam Christi protectionem incasum laborassent, sunt reversi. Ad tantam autem audaciam eos, qui timore erant mortui, Dominus denuo revocavit, ut post hæc per portam, quæ ad mare ducit, etiam excurrerint, atque e barbaris aliquos, qui in mari sese lavabant, occiderint, ac antequam, quid factum esset, exercitus nosset, nulla facta mora, quod non tantum adversus hunc exire, sed et parvum portæ vectem adaperire, periculosum esset, sint reversi.

hinc rursus,
ac maxime ex
eo, quod, ve
hementiori in
illam im-
pressi me de-
creto.

143 Quis hæc diviæ voluntatis facinora haud esse affirmet? Quis ejus misericordiam supra civitatem tunc fuisse adductam, haud confiteatur? Verum quid ni ad id, quod præcipuum est, venio, certaminumque Victoris, quod se manifestavit, auxilium, in bello suppeditatum, quod et maxime incredulos ad rei assentiendum et ad Martyrem laudandum indu-

ήγαγον αυτούς πάλιν τοὺς πετροβόλους βύρσαις νεοῦσθαι· τῶν ὡς προείπομεν, σὺν ταῖς σανίσιν ἡφιμισμένους, καὶ πλησιέστερον στήσαντες τοῦ τείχους, ἐβλάου ὄρη καὶ βουνούς καὶ ἡμῶν ἀκοντίζοντες· τίς γὰρ ἂν ἄλλο τι κἀλέση τοὺς ἀπειρομεγέθεις ἐκείνους λίθους;

140 Ἐτα τί πρὸς ταῦτα οἱ τῆς πόλεως; Τί; Ἐγὼ φημί. Οὐ κατεδείλασαν ἐπινοῆσαι τινὰ τῶν ἐπιφερομένων ἀποφυγεῖν· εἶχον γὰρ, ὡς προείρηται, θάρσος τι ἐνσπαρὲν αὐτοῖς ἐκ θείας ῥοπῆς· Ἐπεὶ ποία στερόβητος ἀνδρωπὴν οὐ κατάρχηεν, καὶ κατενεκροῦτο τῆ θείᾳ τῆς πετροβόλου χαλᾶξος ἐκείνης, καὶ τῷ ἀστένει τῷ ῥυθῷ τῆς χειροποιήτου βροντῆς, ἀλλ' ὅμως ὑπὸ Θεοῦ ῥωσθέντες ἐβουλεύσαντο πρὸ τῶν ἐπάλλεων ἀρτίσαι ἐκ ῥάβδων λεπτῶν, ὅσπερ τινα καλυψασμένα καταπετάσματα, καὶ τὰς ἐν τοῖς δειπνήτηρισι ὑπὸ τοῖς δαιτυμόνασι τιθεμένας ἐκ παύρων, καὶ σάκκων στρομνὰς, ἵνα τοὺς πέτρου προσαράσσοντος διαμαλαχθῇ ὡσπερ ἡ τάσις τοῦ κρούσματος, ἢ τῷ διαπομένῳ, ἢ τῷ ἀπαλῷ τῆς ἀντιτυπίας μεσοειδεῖσθαι.

141 Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς ἀνδρωποὶ οἱ τῆς πόλεως ἐβουλεύσαντο, ὁ δὲ Θεὸς ὡς παντοδύναμος ἐβοήθησεν καὶ παρέστησεν ἡμῖν ὡς οὐχὶ ἀνδρωπὴν βοήθεια, ἀλλ' ἡ δεξιὰ αὐτοῦ μόνη ἔσσωσεν κατὰ τὸ γεγραμμένον τὴν πόλιν, καὶ ὁ βραχίον ὁ ἄγιος αὐτοῦ. Τί γὰρ καὶ γέγονεν; Ἀπὸ τοῦ αὐγούσ ἐως ὥρας ἐβδόμης καθεκάστη ἡμέραν ἀκοντίζόντων τῶν ἐχθρῶν τοὺς ἀπειρομεγέθεις ἐκείνους λίθους, οὐδεὶς αὐτῶν σχεδὸν τῷ τείχει προσέπαυεν, ἀλλ' ἡ ἕξω τοῦ τείχους, ἢ ἐνδότερον κατεφέροντο, οὐ δὲ κατεφέροντο, βόδυνον ἀπέτειλον, καίτοι πολλῶν τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἀκοντισθέντων λίθων διὰ τοῦ στενοῦ τῆς κορυφῆς τῶν βαρβάρων πετροβόλων, ὡς ἐξ ἐπιταγῆς κατελάθοντο καὶ τοὺς ἐδῶν ἀποκτανόντων. Ἀλλ' ἵνα μὴ τις ἐκ τῶν συμβάντων ὑπολάβῃ, ὡς οὐχὶ Θεός, ἀλλ' ἡ τῶν βαρβάρων ἀπειρία τὰς πέτρας ἐνδοτέρω, ἢ ἕξωτέρω τοῦ τείχους πεποίηκεν ἀκοντίζεσθαι, τούτου χάριν μὴ πληγῇ πάσα αὐτὴν κατέστρεψεν ἕως τοῦ περιπάτου.

142 Ἀρεῖται ὁ φιλόδρωπος Θεὸς ἀφάνη θειλὰ ληφθέντας πάλιν τοὺς ἐν τῷ τείχει θεασάμενος, οὐκ ἐκείτη προσκοῦσαι λίθων ἐν αὐτῷ συνεχώρησεν, καίτοι τῶν εἰρημένων πετροβόλων ἐν τῷ ἀνατολικῷ καὶ μονομερεῖ τῆς πόλεως, πλεῖον τῶν πενήκοντα τυγχάνοντων. Ὡς οὖν ἀπέκαμον ἀκοντίζοντες, καὶ μηδὲν ἀνύοντες καὶ ταύτην τὴν ἡμέραν ἀπεχώρησαν εἰς τὴν στρατοπέδιον διὰ τῆς ἀράτου σκέπης τοῦ Χριστοῦ ματαιωπήσαντες· εἰς τοσοῦτον δὲ θάρσος ὁ Κύριος τοὺς νενεκρωμένους τῷ φόβῳ διανεχώρησεν, ὡς μετὰ ταῦτα καὶ ἐκπεδραμὲν διὰ τῆς πρὸς θάλασσαν πύλης, καὶ τινας τῶν ἐν τῇ θάλασσῃ λουομένων ἐναποσφάζει βαρβάρων, καὶ σύντομον ἐργάσασθαι τὴν ἀποστραφὴν πρὸ τοῦ γινῶναι τὰ πλῆθη τὸ γεγονός, ὅτι φοβερόν ἦν οὐ μόνον τὸ κατ' αὐτῶν ἐξελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ μοχλίου πύλης παρανοεῖν μικρόν.

143 Ταῦτα τίς οὐχὶ τῆς θείας ῥοπῆς εἶναι ψήσιτο κατορθώματα. Τίς οὐχὶ τὴν εὐπλαγγίαν αὐτοῦ ὁμολογήσῃ τότε καταχθεῖσθαι τῇ πόλει. Ἀλλὰ τί μὴ περὶ τοῦ κείρων ἐρχομαι, καὶ τὴν αὐτοφανῆ τοῦ ἀβλαφῆρου συμμαχίαν γεγεννημένην ἐντίσημι, τὴν καὶ τοὺς λίαν ἀπίστους εἰς τὴν τοῦ πράγματος συγκατάξασθαι, καὶ δολογίαν τοῦ μάρτυρος συνελάσαι ὀφείλουσαν, καίτοι καὶ ἄλλων μυρίων διηγημάτων οὐκ ἀπορούτων ἡμῶν,

A ἡμῶν, τῶν τὴν ἀόρατον ἡμῶν καὶ οὐρανίαν σαφηνιζόντων βοήθειαν. Τοῦτο γὰρ τὸ θαῦμα κατὰ τῶν πολεμίων ὁ Κύριος διὰ τοῦ Μάρτυρος αὐτοῦ ἀπειργάσατο. Ἄγία ἐτύγγχανεν κυριακὴ ἡ ἐβδόμη καὶ τελευταία τῆς πολιορκίας ἡμῶν, καὶ δὴ ταύτην ὡς ἐν καμάτῳ τῶν προλαβουσῶν ἡμερῶν καθυσυχάσαντες οἱ πολέμιοι ἐσκέπτοντο μέγρι ζωῆς καὶ θανάτου συμπλοκῆν τῇ ἐξῆς κατὰ τῆς πόλεως ἀπεργάσασθαι, πάντων ἄρδην συνεπιθεμένων κύκλῳ τῇ τείχει, ἵνα ἡ σφοδρὸν τῆς ἐμβολῆς καταπλήξων ἀπόσθῃται κάτω τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλλεσιν φύλακας, ἢ μὴ τοῦτου κατὰ σκοπὸν ἀποβαίνοντες, τὴν γοῦν ἀπόπειραν λάθειον τοῦ μηδὲν λοιπὸν μαχομένου ὠφελεῖν ἀνήνυτα.

144 Καὶ δὴ τοῦτων αὐτοῖς βεβουλευμένων ὡς ἐν τῶν προσεφώνων μαθεῖν ἠδυνήθημεν, καὶ πάντων ἡμῶν ἐν φόβῳ συσχεδέντων περὶ τῆς μελλούσης τῇ ἐξῆς γίνεσθαι ἐξετάσεως, ἄνω περὶ ὄραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὀρθῶν ἄπαντες, ἀδρόν κύκλῳ τὸν βάρβαρον ἀνακράξαντες, ἐπὶ τὰς ἀκρωρίας φυγόντες ἀπόγοντο καταλείναντες τὰς σινηὰς σὺν ταῖς αὐτῶν ἐξαρτίαις, καὶ τοσαύτην ἦν ἐκδηματώσασα τοῦτους κατὰπλήξῃς, ὡς τινὰς αὐτῶν ἀόπλους φυγεῖν· εἶτα περίπου τριῶν ὥρων ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ἐγγύς ὀρέων διαμείναντες, ἰδόντες ἂ ἴδον, ὡς ὕστερον ἔγνωμεν, δύνατος τοῦ ἡλίου, αὐδῆς κατέβη ἐπὶ τὰς σινηὰς αὐτῶν ἀλλήλους ἐκ προμυθίας τοῦ ἀπλοφῆρου σκυλευσάντες, ὡς καὶ τραυματίας τοὺς πλειστοὺς γενέσθαι. Εἶτα τῆς νυκτὸς ἐκείνης διανοσθεῖσθαι ἐν ἰσυχίᾳ πολλῇ, καὶ οὐχ ὡς αἱ πρότερον, τοῦ αἵματος φανέντος, ἱκανοὶ τῶν ἐχθρῶν περὶ τὰς πύλας προσρῶμενοι ἐφάφησαν· τῶν δὲ τῆς ἀμέτρον πληθῆος ἐκείνης, ἐφαίνετο οὐδεὶς.

145 Εἶτα διευλαβηθέντες ἡ πόλις δόλον τινα κατεστηκέναι, καὶ ἐνεδραν, οὔτε τὰς πύλας ἀνοίξαν, οὔτε τοὺς προσχωρήσαντας τότε τῶν ἐναντιῶν ἐδέξαντο· ἐκείνων δὲ πλειστα βρώντων, καὶ διωμιμένων, ὡς ἔφυγον τῇ νυκτὶ πάντες ἀσφορητὶ οἱ πολέμιοι, μόλις περὶ πέμπτην ὄραν τῆς ἡμέρας τοῦτοι ἀνοίξαντες εἰσεδέξαντο· ὡς δὲ ἠρώτων ἀπαγγέλειν ἀψευδῶς τὰ βεβουλευμένα τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τίνας χάριν αὐτοῖς προσεχώρησαν, ἔφησαν· Ἡμεῖς μὲν πρὸς ὑμᾶς κατεφύγομεν, ἵνα μὴ διαφθαρήμεν ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ· ἄλλως τε γνόντες, ὅτι καὶ τὸν πόλεμον νενικήκατε· καὶ γὰρ ἠκριβώθημεν ὅτι τὸν στρατὸν ὑμῶν μέχρι τοῦ νῦν ἐν μέσῳ τῆς πόλεως κατεκρύψατε, καὶ μόνον τῇ χθρῆς ἡμέρᾳ ὄρα ὀρθῶν ἀδρόν τοῦτον διὰ πασῶν τῶν πυλῶν ἐφ' ἡμᾶς ἐξοπλίσατε, ὅτε καὶ φεύγοντας ἡμᾶς ἐοράτε πάντως ἐπὶ τὰ ἄρη.

146 Κατελθόντες οὖν ἐσπῆρας, ὅτε διὰ τῶν πυλῶν αὐδῆς εἰσὶν τὸ αὐτὸ στρατεύμα κατεμάζομεν, εἰς ἀλλήλους χωρήσαντες, συμβουλευσάμενοι ἔφυγον ἐκεῖνοι δι' ὅλης νυκτὸς· εἶπαν γὰρ ὡς πρὸ τοῦ αἵματος ἐπ' αὐτοὺς καὶ αὐδῆς ἐξομήσειν τὸ στάτευμα· ἐκείνων οὖν φυγόντων, ἡμεῖς ἀπεμείναμεν· συνόντες δὲ οἱ τῆς πόλεως ἀγγελικὴν συμμαχίαν θεούδην αὐτοῖς ἐξαποσταλίσαν, ἐπιστάσαντες μὲν τῇ σιοπῇ, ὕμνος ἐκ καρδίας τῷ Θεῷ καὶ εὐχαριστίας ἐπέμψαντες, ἐκείνοις δὲ εἶπαν· Ναὶ ἀκριβῶς ἄχρι τῆς χθρῆς οὐκ ἐξηγάγομεν ἐφ' ὑμᾶς τὸν στρατὸν. Ἴνα δὲ γνῶμεν ὡς ἀληθεύετε, εἶπατε τίνα ἐοράκατε αὐτοῦ καθηγουμένου· καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἀπεκρίθη· ἄνδρα πυράκην καὶ λαμπρὸν ἵππῳ λευκῷ ἐφερευγμένον, καὶ ἱμάτιον φοροῦντα λευκὸν· ἰδοὺ τοιοῦτον, καὶ ἐπεδείκνυν κρατῆρας ἐνός τῶν παρεστώτων

Octobris Tomus IV.

cere potest, ut ut narrationibus infinitis aliis, quae inauditum ac caeleste auxilium nobis ostendunt, non deficientibus, haud propono? Illud enim contra inimicos miraculum per ipsummet Martyrem operatus est Dominus. Sancta erat dies Dominica, obsidionis nostrae septima ac ultima, atque hanc veluti ob dierum praeteritorum laborem quiete inimici transigentes, sequenti ut die certamen adversus civitatem omnes omnino, mania in circuitu invadentes, per vitam et necem committerent, circumspiciebant, ut vel timore percitens irruptionis vehementia custodes, qui sursum erant, amoveret vel, si id ex voto non succederet, experientia saltem, sese deinceps pugnando nihil proficere posse, addicerent.

144 Atque haec cum illi, uti e transfugis discere potuimus, meditarentur, nosque ob futurum die sequenti tentamen timore essemus omnes correpti, subito sub horam diei ejusdem octavam omnes circum, qui ad barbarorum exercitum spectabant, clamore simul edito, ad montium summitates, tentoris una cum eorumdem apparatus relicti, fugerunt, talisque erat, quae ipsos a mente abalienabat, consternatio, ut aliqui etiam absque armis suis fingerint. Deinde cum horis circiter tribus in vicinorum montium summitatibus permansissent, iis, quae viderunt, ut postea cognovimus, conspectis, rursus, sole occidente, ad tentoria sua sese invicem, ita ut plurimi vulnerarentur, e certaminum Victoris providentia trudentes sunt reversi. Deinde cum noctem illam quiete, contra ac praecedentibus noctibus factum fuisset, transegissent, die illucescente, inimicorum sat multi, qui ad portas confluerant, fuere conspecti; illorum autem, qui ex innumera illa multitudine fuerant, nullus apparuit.

145 Deinde cum civitas, ne dolus aliquis atque insidiae subessent, metueret, nec portas aperuit, nec ex inimicis illos, qui accesserant, recepit. Cum vero plurimum illi clamarent, inimicosque omnes nocte illa absque strepitu fugisse, jurarent, aegre sub quintam diei horam, portas aperitis, eos receperunt. Cum porro, ut, quae inimici fuissent moliti, cujusque rei gratia ad ipsos accessissent, absque mendacio renunciarent, sciscitati fuissent, dixerunt: Nos quidem ad vos fugimus, ne peste pereamus, aliterque, bello vos esse superiores factos, perspectum habentes. Vos enim exercitum vestrum in civitatis medullis usque modo abscondisse, atque heri dumtaxat hora octava, quando et nos ad montes omnino fugientes vidistis, illum simul universum per portas omnes in nos emisisse, apprime novimus.

146 Postquam itaque, quando exercitum illum per portas rursus esse ingressum, didicimus, vesperi essent reversi, collatis consiliis, tota nocte, aliis post alios loco cedentibus, fugerunt. Futurum enim dicebant, ut ante lucem etiam adversus se iterum exercitus ille moveret. Iis igitur fugientibus, nos permansimus. Illi autem, qui civitatis erant, hisce intellectis, auxilium angelicum divinitus sibi submissum fuisse, Deum ex corde laudantes gratiasque ei agentes tacite judicaverunt quidem; illis autem dixerunt: Enimvero exercitum omnino adversus vos hesternam usque in diem haud eduximus; ut autem, an vera praedicetis, noseamus, dicite, quem ei praerentem videritis. Ac unus ex eis respondit: Vi-

A. JOANNE
THESSAL. AR-
CHIEP.

inimici fu-
gam ad mon-
tium juga.

cum civitate
egredientem,
ut retulerunt
transfugas,
ingentem
exercitum

ducentem
igneam, qui
equo albo insi-
debat, ei pra-
erentem

A. JOANNE
THESSALICENSIS
CHIEF.

rum igneum ac lucidum, equo albo vectum
vesteque alba indutum; Ecce talem, unoque ex
adstantibus apprehenso, chlamydem consularem
ostendit.

conspicis-
sent.

147 Tunc illum, qui invisibilem exercitum duxisset, unanimiter omnes agnoverunt ac laudaverunt, eratque lacrymas præ lætitia effusus videre, omnesque exultantes dicere: Te, Domine, decet gloria, te adoratio, rex cælestis. Etenim misericordia tua per certaminum Victoris patrocini civitati affulsit, gratia quidem, ut Psalmista ait, in labiis tuis est diffusa, nostra autem super capita miserationes tuas effudisti. Per infictas Ægyptiis plagas nomen tuum in terra universa divulgatum fuit; ob nos autem cæli prædicant misericordiam tuam. Benedictus es, qui nos ex ore draconis, ossa nostra dentibus suis jam comminuentis, eripuisti; vere Dominus leonum maxillas confregit, ac laqueus contritus est et nos liberati sumus.

inexpectato
arripuerunt,
Joannes con-
tendit.

148 Post hæc autem ii, qui civitatis erant, equitibus emissis, vere inimicos fugisse, atque per noctem, timore ac animi perturbatione, ita ut et impedimenta sua et animalia et mancipia per viam relinquerent, fugam capebentes, multum spatii absolvisse, didicerunt. At vero, o optimi, dixero, primum quidem et eos ipsos, qui, cum hyperboreas hiemis tempestates cernunt, perpetuo, quod solem non videant, cæcutiunt, barbarorum visio, quæ paludamento indutum exercitui in equo præeuntem vidit, hunc esse ipsum sanctum ac gloriosissimum martyrem Demetrium, luculenter videre fecerit. Attamen ne quis forsitan existimet, Sanctum quidem quempiam rerum hujusmodi causam exstitisse, nulla tamen ratione gloriosissimum Demetrium, age, celebri illa atque omnibus nota visione in medium adducta, mentem vestram excitemus affectumque erga certaminum Victorem accendamus.

ὑπατιανῶν χλαμύδα.

D

147 Τότε πάντες ὁμοθυμαδὸν ἔγνωσαν αὐτὸν εἶναι τὸν ἠγγεσάμενον τοῦ ἀοράτου στρατοῦ, καὶ ἀνύμνησαν, καὶ ἦν ἰδεῖν θάκρυα μετὰ χαρᾶς ἐκχέμενα, καὶ ἀγαλλιώντας ἀπαντας λέγειν, σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε, σοὶ ἡ προσκύνησις, βασιλεῦ ἐπουράνιε. Ὁ ὅς γὰρ ἔλεος διὰ μέσον τοῦ Ἀδελφοῦ τῆ πόλει ἐβύλυσε, ἐξεχύθη μὲν χάρις, ὡς ὁ ψαλμοδὸς φησὶν, ἐν χεῖλεσιν σου, ἐπὶ δὲ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τοὺς οὐκ ἐπιεικέστους σου κατέχευες, ἐπὶ τῶν Ἀγυπτίων ἀνηγγέλη διὰ τῶν πληγῶν τὸ ὄνομα σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ· ἐπὶ δὲ ἡμῶν οἱ οὐρανοὶ διηγούναι τὴν εὐσπλαγχνίαν σου· εὐλογητὸς εἶ ὁ ἐκπάστας ἡμᾶς ἐν στόματός τοῦ δράκοντος ἡδὴ διαμαρτυρούμενος τὰ ὄστα ἡμῶν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτοῦ, ὅπως τὰς μύλας τῶν λέοντων συνέβλασεν ὁ Κύριος, καὶ παγίς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν.

148 Μετὰ δὲ ταῦτα πέμψαντες οἱ τῆς πόλεως ἱππεῖς, ἔγνωσαν ὡς ἔφυγον ἀληθῶς οἱ πολέμιοι, καὶ πολὺ διήρυσαν διὰ τῆς νυκτὸς διάστημα, φόβῳ καὶ ταραχῇ ποιοῦμενοι τὴν ἀπόδρασιν, ὡς καὶ τὰ σκεῦη αὐτῶν διὰ τῆς ὁδοῦ καταλειπόμενοι, καὶ ζῶα καὶ σώματα. Ἄλλ', ὁ βέλτιστοι, φησάμεν ἂν, πρῶτον μὲν καὶ τοὺς ὑπερβόρειους τῶν κλιματικῶν οἰκιστῶν καὶ βέλτερον τῶν ἐπιπέδων διὰ παντὸς οὐχ ὁράντες τὸν ἥλιον, τοῖσδε ἐπεισεύειν ἂν τηλαυγῶς ἢ τῶν βαρβάρων ὄψεαι, τὸν χλαυηφοροῦντα ἐπὶ ἵππων δεσασαμένῳ προηγούμενον τοῦ στρατοῦ αὐτῶν εἶναι τὸν ἅγιον καὶ πανένδοξον μάρτυρα Δημήτριον. Ἄλλ' ἵνα μή τις ἴσως διαμφιβάλλῃ ἅγιον μὲν εἶναι τῶν τοιούτων τινῶν, οὐ πάντως δὲ τὸν πανένδοξον Δημήτριον, φέρε τὴν αἰδίμεν ἐκείνου καὶ πολυδρόλλητον ὄπασίαν εἰς μέσον ἀγαθόντες ἀναπετρώσωμεν ὑμῶν τὴν διάνοιαν, καὶ τὸν πόθον τὸν εἰς τὸν ἀσπλόφρον ἐξέλθωμεν.

ANNOTATA.

a Codex noster signatus † Ms. 193, e quo caput hoc lectori hic exhibemus, e bibliothecæ Vaticanæ codice 797 tum id, tum quæcumque cap. proxime præmisso, aliocue infra proxime dando, si modo quantum ad postremum hoc caput pauca, quæ nec in dicto biblith. Vatic. codice reperta fuere, exceperis, occurrunt, uno eodemque tenore seu, nulla prorsus divisione interposita, suppeditat. Et vero, cum omnia, quæ tribus istis capp. continentur, ad unum idemque argumentum seu civitatis Thessalonicensis per Avares obsidionem prodigiosamque hujus solutionem spectent, ratione certe aliqua referantur, haud inepte sane serie continua capitumque partitione haud interrupta recitantur, hincque etiam est, cur, an non ita primitus a Joanne Thessalonicensi litteris fuerint mandata, non immerito dubites. Ego interim ea omnia, tribus capp. diversis distincta, edenda existimavi, tum quod caput unicum, in quod alias laudati bibliothecæ Vaticanæ codicis 797 exemplo conjicienda fuissent, prolixitate nimia, lectori semper ingrata, laborasset, tum quod caput partitionem, qua Joannis Thessalonicensis lucubratiō in codice olim Masarinæo afficitur, sequi maluerim. Sequentem porro in hoc titulum caput præsens præfert: Περὶ τοῦ τραγοῦδου. De tragædo; brevis is, ut vides, studiosè lector, est admodum, nec, quid cap. subjecto tractetur, sufficenter, uti hoc evolventi patescet, exponit, hincque iterum ei alium, quem hic cernis, substituit.

b Visio Eusebio, Thessalonicensi archiepiscopo, oblata, quam hic oratione, paulo fusiore, Joannes refert, exstat etiam apud Mabillonium tom. i Veterum Analectorum pag. 83 et seq., in compendium ab Anastasio bibliothecario contracta.

c Ita lib. Judicum cap. 7.

d Cum obsidio Thessalonicensis, de qua hic Joannes, anno 597, uti ex Annotatis, cap. proxime prægresso ad lit. h subnecis, liquet, evenerit, pestisque, quæ paulo ante illam Thessalonicenses affligerit, mentio hic instituitur, divissimè illius, de qua idem auctor supra cap. 3, suis epocha sat prope habetur comperta, nisi forte, quod tamen non puto, alia hic, alia ibidem lues memoratur.

e Habacuc cap. 3, v. 10 habetur Fluvius scindes terræ; hisce autem in Græco sacræ Scripturæ textu sequentia isthæc respondent: Ὁ ποταμὸς σχίζεται τῇ γῆ; quæ quidem, si verbo verbum reddere volueris, Latine hoc modo, Fluvius scinditur terra; conversione autem facta, isto queunt exponi:

A exponi : Fluvio scinditur terra ; aut, ut alii interpretantur, in fluvios scinditur terra. Hunc itaque dicti Prophetæ locum pro hisce verbis suis, *Ποταμὸς βαγίσσει γῆν* fluvio confringetur terra, Joannem Thessalonicensem hic laudare existimo ; neque enim alius, qui laudari pro iis utcumque queat, apud eundem Prophetam locus occurrit.

f Vox Græca *Πετροβόλος*, si secundum genuinam significationem suam accipiat, proprie significat Jactor lapidum ; verum hic pro machina bellica, qua lapides emittebantur, a Joanne, uti ex contextu liquet, adhibetur. Eam porro Latine, assumpta e nomine Græco nomenclatione, imo hoc fere integro retento, interpretatus sum Petrobolus, quod illud apud dictum auctorem generice ad quascumque machinas petrarias seu lapidibus jaciendis aptas significandas usurpetur ; nulla autem vox, quæ similem significationem habeat, apud Latinos in usu sit ; balistæ enim, catapultæ et scorpioes, quæ tria vocabula a purioris etiam Latinitatis studiosis adhibita invenies, diversas dumtaxat petrariarum machinarum species significant.

g Ut qualis, quæ hic ac supra, infraque adhuc plus semel a Joanne memoratur, machina bellica exstiterit, compertum habeas, adi vel Robertum Stephanum in Linguæ Latinæ Thesauri ad vocabulum Testudo, vel Henricum Stephanum in linguæ Græcæ Thesauri tom. 4, col. 467.

h Thessalonicensi, de qua hic agit, obsidioni sese interfuisse, auctor hoc loco luculentissime prodit. At vero, hinc forte inquires, cum illa, ut in Annotatis cap. præcedenti ad lit. h subjunctis, docui, anno 597 illiganda sit, hicque seu Joannes, Thessalonicensis archiepiscopus, Constantinopolitano anni 681 generali concilio, uti in Commentario prævio num. 32 docui, interfuerit, consecrarium fit, ut is tunc, etsi etiam, durante præfata obsidione, duodenis dumtaxat fuisse adstruatur, nonagenario major exstiterit. Fateor, sic habet : Verum quid tum ? Non paucos invenire est, qui ad ætatem magis etiam decrepitam pervenerit ; ut hinc argui non possit, Joannem Thessalonicensem, contra ac in Commentario prævio statuimus infraque adhuc in Annotatis, cap. sequenti subdendis, confirmabimus, diversum esse ab hujus de S. Demetrii miraculis lucubrationis auctore, qui, quemadmodum jam monui, obsidioni Thessalonicensi, anno 597 factæ, sese interfuisse, manifestissime hoc loco indicat.

i Vocabulum *Παέδορρημα* in nullis prorsus lexicis invenire licuit ; attamen, cum testudines bellicæ falcibus, quibus, nunc suspensis, nunc reductis, civitatum obsessarum (Adi in linguæ Latinæ Thesauri ad vocabulum Testudo Robertum Stephanum) muri feriebantur, essent armatæ, Græca hæc verba, *Καὶ τῶν χέλων τὰ χαμηρὰ ἑξέδουρηματα*, Latine interpretatus sum humique serpentes testudinum falcēs.

k Aliquid hic deesse sensui, a Joanne intento, certum apparet ; verum quidnam id sit, haud æque est certum, nec ego divinare velim.

l Cataractæ, uti in suo linguæ Latinæ Thesauri ad vocabulum Cataracta Robertus Stephanus docet, fores pendulæ ex ligno ferrove, quæ demitti ac tolli voluntate custodum possunt, dicuntur. Tales autem fores, civitatis Thessalonicensis portam Casandreoticam, e qua Thessalonicenses, inimicos invasuri, egressi hic narrantur, a Joanne designari, ex iis, quæ ab eo infra num. 137 memoriæ prodita invenies, sat certum apparet.

m Vocabulum hoc architectonicum est, idemque, quod arrectaria, seu arrectaria tigna significare, nonnulli autumant ; verum horum opinionem Henricus Stephanus non probat, potiusque cum Vitruvio Græcum vocabulum retinendum, pronuntiat. Hunc adeo auctorem, quem hic sequi visum est, in suo linguæ Græcæ Thesauri tom. 1, col. 1736 consule.

n Enimvero laboravi, ut, quæ hic de cataracta, quæ nec deprimi, nec sursum tolli potuerit, traduntur, in linguam Latinam apte converterem. Si minus verbum verbo ubique reddidi, auctoris saltem sensum, utut forte haud sat felici successu, exprimere sum conatus.

o In textu Græco alterutrum e vocabulis *πύλη*, porta et *πόλις*, civitas, videtur hic omissum ; hinc ego primum interpretationi Latine adjecti. Aliis porro etiam cap. præsentis locis vocem unam alteramve subinde esse omissam, vel ex eo suspicor, quod descriptum id sit ex eodem dicto bibliothecæ Vaticanæ codice 797, e quo caput proxime præcedens, quod, quemadmodum ex Annotatis ei subjectis liquet, loco non uno vocum omissione est corruptum.

p Aliquid hic iterum in textu Græco videtur omissum ; nullum enim is substantivum, ad quod nomina *πῶσαν αὐτῆς*, totam eam referri queant, complectitur.

q In visione, divinitus oblata, qua barbari seu Avars Slavique, timore percussi, fugam subito, obsidione Thessalonicensi relicta, arripuerunt, Joannes Thessalonicensis, quo hanc S. Demetrii patrocinio prodigiose fuisse solutam, probet, vim sane, uti ex iis, quæ tum hic, tum supra affert, magnam ponit ; argumentum tamen ab illa petatum omnino id evincere, ne quidem ipsemet existimavit, uti ea, quæ mox subjungit, satis ostendunt. Ut sit, ea equidem, quæ Joannes tum hic, tum cap. proxime prægresso in medium adducit, non humana, sed divina, ac proin verosimillime S. Demetrii, ope Thessalonicam liberatam fuisse, ostendunt, uti jam ante me Combefsius (adi ejus verba in Commentario prævio num. 20 recitata) existimavit.

r Ita in codice olim Mazarinæo terminatur hoc caput ; verum an ei serie continua caput proxime sequens primitus a Joanne absque interruptione non fuerit subjectum, dubitari, ut jam supra monui, non immerito potest. Res ex Annotatis, cap. sequenti subdendis, amplius adhuc patescet.